

Ebelik öğrencilerinin bilimsel araştırmalara yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi

Determination of anxiety and attitude towards scientific research of midwifery students

Yasemin Aydın Kartal¹, Büşra Hızlıoğlu²

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, yasemin.aydin@sbu.edu.tr, 0000-0001-7464-945X

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, busrahizliol@gmail.com, 0000-0002-3776-9433

ÖZ

Amaç: Bu çalışma bir kamu üniversitesinde öğrenim gören ebelik öğrencilerinin bilimsel araştırmalara yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla olarak yürütüldü. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı desende yürütülen araştırmanın örneklemini Ebelik Bölümü 2., 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 268 öğrenci oluşturdu (Katılım Oranı: %93). Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" ve "Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis Test kullanıldı. **Bulgular:** Çalışmaya katılan ebelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 21,32±1,15 olduğu ve %22,4'ünün mesleki derneklere üye olduğu belirlendi. Öğrencilerin %29,9'unun araştırma sürecinde yer aldığı, %54,4'nün bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, çalıştay) katıldıkları ve %25'inin ise hasta bakım ve uygulamalarında bilimsel çalışmalardan yararlandıkları belirlendi. Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ölçeği puan ortalaması 79,79±10,20 iken, araştırmaya yönelik kaygı ölçeği puan ortalamasının ise 37,94±4,01 olduğu belirlendi. Ebelik bölümünü isteyerek tercih etme ve bilimsel toplantılara katılma değişkenlerinin araştırmaya yönelik tutum ve kaygıyı etkilediği belirlenirken, sınıf düzeyi ve süreli mesleki yayın takip etmenin yalnızca araştırmaya yönelik tutumu farklılaştırdığı belirlendi (p≤ 0,05). **Sonuç:** Çalışma bulguları doğrultusunda, öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutumlarının olumlu ve kaygılarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Öğrencilerin araştırma kaygılarını azaltmak ve olumlu tutumlarını geliştirmek için çalışmalara katılmalarının desteklenmesi ve bu çalışmalarını sunabilecekleri bilimsel kongre ve sempozyumlara katılma olanaklarının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler:
Ebelik, Öğrenci, Araştırma
Kaygısı, Araştırmaya Yönelik
Tutum.

Key Words:
Midwifery, Student, Research
Anxiety, Attitude Towards
Research.

**Sorumlu Yazar/Corresponding
Author:**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü,
yasemin.aydin@sbu.edu.tr.

**Gönderme Tarihi/Received
Date:**
29.11.2020

Kabul Tarihi/Accepted Date:
06.05.2021

**Yayımlanma Tarihi/Published
Online:**
01.06.2021

ABSTRACT

Objective: This study was carried out descriptively in order to determine the anxiety and attitudes of midwifery students studying at a public university towards scientific research. **Material and Method:** The sample of the research carried out in the descriptive pattern consisted of 268 students studying in the 2nd, 3rd and 4th grades of the Midwifery Department (Participation Rate: 93%). The data of the study were collected with the "Personal Information Form", Anxiety Scale Towards Research and "Attitudes Toward Research Scale". Descriptive statistics, Mann Whitney U and Kruskal Wallis Test were used to evaluate the data. **Results:** It was determined that the average age of midwifery students participating in the study was 21,32 ± 1.15 and 22,4% were members of professional associations. It was determined that 29,9 % of the students took part in the research process, 54,4% attended scientific congresses / symposiums and 25% benefited from scientific studies in patient care and practices. The mean score of the attitude scale towards research was 79,79±10,20, whereas the average score for the anxiety scale for research was 37,94±4,01. While it was determined that the variables of preferring the midwifery department voluntarily and participating in scientific meetings (congresses, symposiums, workshops, etc.) affect the attitude and anxiety towards research, it was determined that class level and following professional periodicals only differentiated the attitude towards research. **Conclusion:** In line with the findings of the study, it can be said that the level of anxiety of students towards research is moderate and their attitudes towards research are positive. It is recommended that students support their participation in studies in order to reduce their research anxiety and develop their positive attitudes and to provide opportunities to participate in scientific congresses and symposiums where they can present these studies.

GİRİŞ VE AMAÇ

Bilimsel araştırma, bir konuda sorunların belirlenmesi, çözüm yollarının planlanması, uygulamaya konulması, sonuçlandırılması, sonuçların tartışılması ve yorumlanması ile ilgili olarak gerçekleştirilen planlı, amaçlı ve sistemli bilgi üretim etkinliklerini kapsamaktadır (1). Araştırma bilimsel gelişmenin en temel aracıdır. Bir mesleğin profesyonelleşmesi için

araştırmalarla elde edilmiş bilimsel bilgi içeriğinin olması ve bu bilgilerin uygulama alanına yansıtılması gerekmektedir (2).

Ebelik bilim ve sanata dayalı kuramsal ve uygulama içerikli profesyonel bir meslektir. Ebelik uygulamalarının araştırma bulgularına dayandırılması, ebelik uygulamalarının etkinliği ve yeterliliği için temeldir (3). Ayrıca dünyadaki hızlı ve sürekli gelişmeler tüm

mesleklerde olduğu gibi ebelikte de kendini göstermiş, ebeler bilimsel ve teknolojik alandaki beklentilere yanıt verebilmek için araştırma yapmanın gerekliliğini benimsemişlerdir.

Lisans eğitiminin araştırma ile ilgili temel bakış açısının ve becerisinin kazandırıldığı önemli bir aşama olduğu ve araştırmacı kimliğinin öncelikle lisans eğitiminde kazandırıldığı belirtilmektedir (4,5). Bu mesleki eğitim sürecinde ebelik öğrencilerinin alanları ile ilgili sorunları belirleyebilmesi, çözüm yollarını planlayabilmesi, uygulamaya koyabilmesi, sonuçları tartışabilmesi ve benzeri özellikleri kazanması beklenmektedir (5). Ebelikte araştırma, kendi alanına yeni bilgiler katmak, bilimsel bilgi içeriğini oluşturmak, anne ve çocuk sağlığı hizmetlerinde bakım kalitesini ve bakım sonuçlarını iyileştirmek gibi sonuçlar açısından da önemlidir (3). Profesyonel bir meslek üyesi olarak, ebeler daha iyi bakım ve hizmet sunmak için yeni bilgileri araştırır, öğrenir ve uygular. Araştırma, yeni bilgilerin uygulamaya aktarılmasını ve uygulamaların etkinliğinin değerlendirilmesini sağlar. Böylece, mesleki bilimsel bilgi içeriği geliştirilir. Türkiye'de ebelik alanında yapılan araştırmalar giderek artmakla birlikte bilimsel araştırmalar daha çok akademisyen ebeler tarafından yapılmaktadır. Literatürde, klinik ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev alan ebelerin, yabancı dil yetersizliği, zaman ayıramama, araştırma konusunda bilgi eksikliği, akademisyen-klinisyen iş birliğinin yetersizliği, zaman ayıramama ve motive edici ortamın bulunmaması gibi gerekçelerle bilimsel araştırma yapma konusunda isteksiz oldukları bildirilmiştir (6,7,8). Ayrıca, bu faktörler ebelerin araştırma sonuçlarını girişim ve bakım uygulamalarına yansıtamamalarındaki engelleyici nedenler arasında yer almaktadır. Oysa, ebelik mesleğinin profesyonelleşmesi için, klinik uygulamalarda araştırma sonuçlarına yer verilmesi önemli bir etmendir (8).

Ebelik öğrencileri lisans eğitimleri sırasında araştırma için gerekli bilgi, beceri, değerleri ve ebelik uygulamaları için gerekli olan sorgulama yetisini kazanırlar. Ancak, araştırma yapabilmeleri için temel bir koşul olmakla birlikte yeterli bir koşul değildir. Bireyin bu alana yönelik ilgisinin, sahip olduğu değerlerin ve dahası bu süreci kendisi için bir tehdit unsuru olarak görüp görmemesinin de onun araştırma yapmasında etkili olduğu görülmektedir (9). Bu bağlamda, öğrenci ebelerin kanıta dayalı uygulamalara cesaretlendirilmesi için öncelikle alanında yapılan son ve güncel bilimsel araştırmalara ulaşmaları, bu araştırmaları okuyup değerlendirerek, analiz-sentez etmeleri ve uygulamaya aktarmaları gerekmektedir.

Literatür incelendiğinde, ebelik adaylarının araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarını inceleyen

çalışmaya saptanmamıştır. Ebelik öğrencilerinin bilimsel çalışmalara yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi, engellerin tespit edilmesi ve motivasyonun artırılması ve kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi araştırmaya yönelik olumlu tutum ve farkındalık geliştirilmesi açısından önemlidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Tanımlayıcı türde olan araştırmanın örneklemini, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümünde 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 289 öğrenciden araştırmaya katılmaya gönüllü olan 268 öğrenci oluşturmuştur (Katılma Oranı: %93).

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu", "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" ve "Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplandı.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak geliştirilen ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin soruların yer aldığı formdur (1,4,5,6,8,9). Kişisel bilgi formu, öğrencilerin sınıfı, yaşı, aile tipi, ekonomik durumu, ailesinin eğitim durumu, bilimsel araştırma sürecinde yer alma, süreli yayın takip etme, bilimsel toplantılara katılma ve mesleki derneklere üye olma durumu vb. soruların yer aldığı toplam 26 sorundan oluşmaktadır.

Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (AYTÖ): Köklü tarafından (1992) geliştirilen ölçek 23 maddeden oluşmaktadır ve tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde tutum seçenekleri olan 5'li Likert tipindedir (10). Ölçekte yer alan 23 maddenin 10 tanesi olumlu, 13'ü olumsuzdur. Olumlu maddeler 5'den 1'e, olumsuz maddeler ise 1'den 5'e puanlanmaktadır. Ölçekten en az 23, en fazla 115 puan alınabilmektedir. Yüksek puanlar, araştırmaya yönelik olumlu tutumu ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.86'dır. Bu çalışma için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı değeri 0,76'dır.

Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ): Öğrencilerin araştırma kaygılarını belirlemek amacıyla Büyüköztürk tarafından (1997) geliştirilmiştir (11). 12 maddeden oluşan ölçek 5'li Likert tipindedir. Ölçekte yer alan maddelere verilen yanıtlar, doğrudan kaygı durumunu yansıtan ifadelerde (1, 5, 6, 7, 9, 10, 12. maddeler) "tamamen katılıyorum"dan "hiç katılmıyorum"a doğru 5'den 1'e sayısal değerler verilerek puanlanmıştır. Doğrudan kaygı durumunu yansıtmayan (2, 3, 4, 8, 11. maddeler), tersine dönmüş ifadelerde ise bu işlemin tersi şeklinde kodlanmıştır. Böylece ölçekten alınan yüksek puan yüksek kaygıyı, düşük puan düşük kaygıyı göstermiştir. Ölçekten en az 12, en yüksek 60

puan alınabilmektedir. Ölçeğin, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,87'dir. Bu çalışma için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı değeri 0,72'dur.

Verilerin toplanması: Araştırma, 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı güz döneminde yürütülmüştür. Veriler, araştırmanın yapıldığı Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde bulunan, araştırma hakkında bilgi verilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden, bilgilendirilmiş onamları alınan öğrencilerden araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniğı ile toplanmıştır. Formların uygulanması 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri, SPSS 16,0 (Statistical Package for Social Science) paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanıldı. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile kullanılarak değerlendirildi. Ölçek puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde; Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. 0,05'in altındaki "p" değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın yapıldığı üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden yazılı izin alındı. Araştırmaya alınacak öğrencilere çalışma hakkında bilgi verildikten sonra öğrencilerin sözel izinleri alındı. Araştırmaya katılacak öğrencilere, bireysel bilgilerin gizli kalacağı konusunda açıklama yapıp "gizlilik ilkesine" uyulmuştur.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki öğrencilerinin yaş ortalamasının 21,32±1,15 (min:20, max:29) olduğu, %36,5'unun ikinci sınıf, %30,9'nun üçüncü ve %32,6'sının ise dördüncü sınıf olduğu belirlendi. Ebelik öğrencilerinin %76,9'unun Ebelik Bölümü'nü isteyerek tercih ettiği belirlendi (Tablo 1).

Çalışmaya katılan ebelik öğrencilerinin %54,4'nün alanı ile ilgili bilimsel kongre veya sempozyuma katıldığı belirlenirken, yalnızca %5,9'nun düzenli bir şekilde süreli mesleki yayın takip ettiği belirlendi. Öğrencilerin %29,9'u araştırma sürecinde yer alırken bu öğrencilerin %19,8'nin veri toplama, %16,3'nün literatür tarama, konunun belirlenmesi, %14,4'nün planlama ve %10,6'nın ise araştırmanın raporlanması ve sunumunda yer aldığı belirlendi (Birden fazla yanıt verilmiştir), (Tablo 1).

Ebelik öğrencilerinin araştırmaya katılmayı isteme nedenleri değerlendirildiğinde çoğunlukla mesleki gelişim (%85,4), kişisel gelişim (%79,4) ve kaliteli bakım verme (%77,6) gibi faktörler yer alırken, katılmayı istememe nedenleri arasında ise; motive edici ortamın olmaması (%64,5), bilimsel araştırma konusunda bilgi

eksikliği (%61,9) ve zaman ayırmama (%60,4) gibi nedenler yer almıştır (Tablo 1).

Ebelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalaması 79,79±10,20 ve araştırmaya yönelik kaygı ölçeği toplam puan ortalaması 37,94±4,01 olarak saptanmıştır.

Tablo 1. Ebelik Öğrencilerin Tanıtıcı ve Bilimsel Araştırmalara Yönelik Tutumlarına İlişkin Özellikleri (N:268)

Değişkenler	n	%
Sınıf		
2.sınıf	98	36,5
3.sınıf	83	30,9
4.sınıf	87	32,6
Bölümü isteyerek seçme durumu		
Evet	206	76,8
Hayır	62	23,2
Ebelikle ilgili bilimsel kongre/sempozyuma katılma durumu		
Evet	146	54,4
Hayır	122	45,6
Mesleki derneğe üye olma durumu		
Evet	60	22,4
Hayır	208	77,6
Süreli mesleki yayın takip etme		
Düzenli	16	5,9
Düzensiz	150	55,9
Takip Etmeyen	102	38,2
Araştırma sürecinde yer alma		
Evet	80	29,9
Hayır	188	70,1
Hasta bakım ve uygulamalarında bilimsel çalışmalarından yararlanma		
Evet	67	25
Hayır	201	75
Bilimsel araştırmaya katılmayı isteme nedenleri		
Mesleki gelişimi sağlama	229	85,4
Kaliteli bakım verme	208	77,6
Daha iyi hizmet verme	201	75
Bilimsel gelişmeleri takip etme	168	62,6
Kişisel gelişimi sağlama	213	79,4
Bilimsel araştırmaya katılmayı istememe nedenleri		
Zaman ayırmama	162	60,4
Motive edici ortamın bulunmaması	173	64,5
Gerek duymama	79	29,4
Bilimsel araştırma konusunda bilgi eksikliği	166	61,9
Yararına inanmama	36	13,4
Yabancı dil yetersizliği	69	25,7
Maddi olanakların yetersizliği	141	52,6

Ebelik öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine göre araştırmaya yönelik tutumları değerlendirildiğinde; öğrencilerin sınıf düzeyleri, ebelik bölümünü isteyerek tercih etme, süreli yayın takip etme ve bilimsel kongre/sempozyumlara katılma durumuna göre araştırmaya yönelik tutumlarının farklılaştığı belirlenirken (p≤0,05), mesleki derneğe üye olma durumu ile araştırmaya

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre AYTÖ ve AYKÖ Toplam Puan Ortalamalarının Dağılımı (N:268)

Değişkenler	AYTÖ Toplam Puan Ort±SS	AYKÖ Toplam Puan Ort±SS
Sınıf		
2.sınıf	75,61±8,85	38,29±4,03
3.sınıf	76,84±8,50	38,21±4,03
4.sınıf	82,69±10,39	37,30±3,96
	X ² : 28,075 p: 0,000	X ² : 0,089 p: 0,765
Bölümü isteyerek tercih etme durumu		
Evet	81,94±10,07	37,31±3,89
Hayır	77,56±9,90	38,54±4,05
	z: -2,504 p: 0,000	z: -2,504 p: 0,012
Sürelili mesleki yayın takip etme		
Düzenli	81,27±8,22	36,85±4,06
Düzensiz	79,33±9,69	38,67±4,00
Takip Etmeyen	77,72±12,40	38,16±1,74
	X ² : 10,600 p: 0,005	X ² : 5,109 p: 0,078
Mesleki derneğe üye olma durumu		
Evet	80,02±8,49	37,80±4,21
Hayır	79,66±10,67	38,36±3,25
	z: -,330 p: 0,741	z: -,818 p: 0,413
Bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, çalıştay vb.) katılma durumu		
Evet	82,78±8,22	36,95±4,10
Hayır	76,24±11,19	38,76±3,76
	z: -4,510 p: 0,000	z: -3,602 p: 0,000

z: Mann Whitney U Test, X²: Kruskal Wallis Test

AYTÖ: Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği

AYKÖ: Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği

yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p \geq 0,05$), (Tablo 2).

Ebelik öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine göre araştırmaya yönelik kaygıları değerlendirildiğinde ise; ebelik bölümünü isteyerek tercih etme ve bilimsel kongre/sempozyumlara katılma durumuna göre araştırmaya yönelik kaygı puan ortalamalarının farklılaştığı belirlenirken ($p \leq 0,05$), sınıf düzeyi, sürelili yayın takip etme ve mesleki derneğe üye olma durumu ile araştırmaya yönelik kaygı ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p \geq 0,05$), (Tablo 2).

Ebelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalaması ile araştırmaya yönelik kaygı ölçeği toplam puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf düzeyde ilişki olduğu saptandı (Tablo 3).

Tablo 3. Ebelik Öğrencilerinin Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği Toplam Puanı ile Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği'ne Ait Puanlar Arasındaki İlişki

	Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği Toplam Puan
Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan	*r -0,468 p <0,001

*Spearman Korelasyon Katsayısı ($r=0,00-0,25$ çok zayıf, $r=0,26-0,49$ zayıf, $r=0,50-0,69$ orta, $r=0,70-0,89$ yüksek, $r=0,90-1,00$ çok yüksek)

Ebelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalaması ile araştırmaya yönelik kaygı ölçeği toplam puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf düzeyde ilişki olduğu saptandı (Tablo 3).

TARTIŞMA

Ebe adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik kaygı ve tutumlarının farklı değişkenler açısından belirlenmesini

amaçlayan bu araştırmada öğrencilerin araştırma tutumları olumlu (79,79±10,20) bulunmuştur. Literatürde ebelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarını değerlendiren araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmadan elde ettiğimiz sonuçlar, diğer sağlık disiplinlerinde yapılan çalışmalarla karşılaştırarak yorumlanmıştır. Aydın ve arkadaşlarının ebe ve hemşireler ile yürüttükleri (6), Çelik ve arkadaşlarının (1) hemşirelik öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada bu çalışma sonuçları ile benzer şekilde araştırmaya yönelik tutumları olumlu bulunurken, Kes ve Şahin (12) çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin araştırma yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu (135,70±28,34) bildirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre ebelik öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olmaması, öğrencilerin %32,6'nun araştırma yöntemleri dersi almaması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca, ebelik öğrencilerin mesleki ve kişisel gelişmelerini destekleyen bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının orta düzeyde olması, bu düzeyin daha ileri eğitimlerle geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Bu çalışmada ebelik öğrencilerinin sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde farklılaştığı belirlenmiştir. Kes ve Şahin'in çalışmasında ikinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilere göre bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu bildirilmiştir (12). Ünver'in çalışmasında ise sınıf düzeyi ile bilimsel araştırmaya yönelik tutum arasında anlamlı fark bulunmamıştır (13). Halabi (2016) çalışmasında, sınıf düzeyinin hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyen faktörlerden olduğunu bildirmiştir (14). Literatürdeki farklı sonuçların öğrencilerin ve bilimsel toplantılara katılma durumu, araştırma yöntemleri ve biyoistatistik dersi alma ile ilişkili olabileceğini düşündürdü. Ayrıca mesleki eğitimin öğrencilerin bilimsel araştırma yapma farkındalıklarını ve eleştirel bakış açılarını geliştirmiş olabileceğinden kaynaklandığı da düşünölmektedir.

Mesleğe ilişkin olumlu bir görüş ve tutuma sahip olmak, hem mesleğe uyum sağlamada, hem de verimli bir çalışma yaşamı sürdürmede ve mesleğin gelişimini sağlamada önemli olmaktadır (15). Nitekim, ebelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulgusu bu bilgiyi destekler niteliktedir. Nitekim Çankaya ve arkadaşlarının çalışmasında, ebelik mesleğine yönelik olumlu tutum ve düşüncelere sahip olan ebelerin, araştırma sürecine katılma konusunda daha istekli oldukları bildirilmiştir (8).

Çalışmamızda, ebe öğrencilerin alanı ilgili yapılan çalışmalarda yer almayı isteme nedenleri çoğunlukla; "mesleki gelişimi sağlama (%85,4)", "kişisel gelişimi destekleme (%79,4)" ve "kaliteli bakım verme (%77,6)" olarak saptanmıştır. Ebe adaylarının araştırma sürecinde yer almak istememe nedenlerine bakıldığında ise, sırasıyla, "motive edici ortamın olmaması (%64,5)", "bilimsel araştırma konusunda bilgi eksikliği (%61,9)" "zaman ayıramama (%60,4)", olarak ifade edildiği belirlenmiştir. Hemşirelerin bilimsel araştırma sonuçlarını kullanmada karşılaştıkları engelleri belirlemeye yönelik çalışmaların değerlendirildiği sistematik bir derlemede ise zaman yokluğu ve işbirliği yetersizliği ilk sıralarda yer almaktadır (16). Furaikh ve arkadaşlarının çalışmasında (2017) hemşirelik öğrencilerinin 61'i araştırmanın mesleki ve kişisel yaşamda önemli bir rol oynadığını belirtirken, öğrencilerin büyük bir kısmı (%71) araştırmayı zor, karmaşık, stresli bir konu olarak algılamış ve % 64'ü ise istatistiksel zorluk yaşadığını belirtmiştir (17).

Ayrıca, Çankaya ve arkadaşlarının çalışmasında ebelerin yalnızca %48,1'nin bağımsız olarak araştırma sürecini başından sonuna kadar yürütebileceğini bildirilmiştir (8). Bu bulgu, çalışma sonuçlarımızda araştırma yapmayı istememe nedenleri arasında ilk sıralarda yer alan "bilimsel araştırma konusunda bilgi eksikliği" verisini destekler niteliktedir. Bu bağlamda, öğretim elemanları tarafından bilimsel araştırmalara yönelik verilen eğitimlerin geliştirilmesi ve artırılması, üniversite yönetimi tarafından bilimsel toplantılara katılmaya olanak sağlanması ve desteklenmesi ile ebe adaylarının profesyonel mesleki gelişimleri için var olan engellerin büyük bir kısmının ortadan kalkacağı düşünölmektedir.

Çalışmamızda, düzenli olarak süreli mesleki yayın takip eden öğrencilerin araştırma yönelik tutumları anlamlı olarak daha olumlu bulunmuştur. Kes ve Şahin'in çalışmasında süreli yayın takip edenlerin araştırmaya yönelik tutumları olumlu iken, Çelik ve ark.'nın dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları çalışmada ise anlamlı bir fark bulunmamıştır(1,12). Çalışmamız da öğrencilerin çoğunlukla (%55,9) düzensiz olarak süreli mesleki yayın takip ettiği belirlenmiştir. Ebe adaylarının mesleki ve kişisel gelişiminde katkı sağlaması açısından süreli yayın takip etme ve bilimsel toplantılara katılma, bilimsel bilgi paylaşımını arttırmada önemli bir yere sahiptir (18). Ayrıca mesleki yayın organları oluşturmak ebelerin mesleğine karşı yerine getirmesi gereken en önemli sorumluluklarındandır. Çalışmada bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, kurs, çalıştay) katılan öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur. Öğrencilerin %54,4'nün alanı ile ilgili bilimsel kongre veya sempozyuma katıldığı görölmüştür (Tablo 1). Bu faaliyetlerin öğrencilerin bilimsel araştırma

yapma farkındalıklarını ve eleştirel bakış açılarını geliştirdiğini düşündürmektedir. Ebe adaylarının lisans eğitimi boyunca ebeklik alanında bilimsel etkinliklere katılması konusunda teşvik edilmesi, düzenlenecek olan bilimsel etkinliklerin planlanmasına ve uygulama aşamasına dahil edilmesi araştırmaya yönelik bilgi ve beceri kazandırılması açısından önemlidir.

Öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı ölçeği puan ortalaması (37,94±4,01) değerlendirildiğinde; öğrencilerin kaygılarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Çelik ve ark'larının (1), Kes ve Şahin (12) hemşirelik öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada, araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri puan ortalaması çalışmamızla benzer şekilde orta düzeyde olduğu bildirilmiştir. Ebeklik ve hemşirelik öğrencilerinin kaygı düzeylerinin yüksek olmamasının hemşirelik ve ebeklik ders müfredatında yer alan araştırma yöntemleri veya bilimsel araştırma teknikleri dersinden kaynaklanabileceğini düşündürdü. Nitekim, diğer fakülte mezunları ile yapılan bilimsel araştırma yöntemleri kaygı düzeyi çalışmasında, araştırma yöntemleri ile ilgili bir ders alma durumunun kaygı düzeyi üzerinde etkili olduğu gösterilmiştir (19). Mesleki eğitim içerisinde önemli yer tutan araştırma ile ilgili kaygının tespit edilmesi ve buna göre önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ebeklik bölümünü isteyerek tercih eden, bilimsel toplantılara (kongre/sempozyum) katılan öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin de anlamlı olarak düşük olduğu bulunmuştur. Karabrahimoğlu ve Karaoğlu'nun tıp fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmasında (9) mesleği isteyerek tercih etmenin araştırmaya yönelik kaygıyı etkilemediği belirlenmiştir. Literatürdeki farklı sonuçların popülasyona özgü olabileceğini düşündürdü. Çalışma grubunu oluşturan öğrenci grubunun bilimsel toplantılara (kurs, kongre, sempozyum vb) katılması bilimsel araştırma yapma farkındalıklarını geliştirmiş olabileceğinden kaygı düzeylerinin daha az olmasını açıklar niteliktedir. Ayrıca araştırmaya yönelik kaygı düzeyi azaldıkça, olumlu araştırma tutumunun geliştiği saptanmıştır. Literatürde yüksek düzeyde araştırma kaygısının öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik olumsuz tutum geliştirilmesine neden olduğu vurgulanmaktadır (20-22).

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu araştırma tek bir üniversitedeki öğrenim gören Ebeklik Bölümü öğrencileri ile yapıldığı için araştırmadan elde edilen sonuçlar tüm Ebeklik Bölümü öğrencilerine genellenemez.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, ebe adaylarının olumlu çalışma tutumuna sahip olduğu belirlenirken, orta düzeyde araştırmaya yönelik kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Ebeklik bölümünü isteyerek tercih etme ve bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, çalıştay vb.) katılma değişkenlerinin araştırmaya yönelik tutum ve kaygıyı etkilediği belirlenirken, sınıf düzeyi ve süreli mesleki yayın takip etmenin yalnızca araştırmaya yönelik tutumu farklılaştırdığı belirlenmiştir. Ebeklik öğrencilerinin mesleki ve kişisel gelişimlerini destekleyen bilimsel araştırma bilgi ve becerileri geliştirmeye yönelik yapılabilecek faaliyetlerin ve derslerin etkinliğinin artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Çelik, S., Önder, G., Durmaz, K., Yurdusever, Y., Uysal, N. (2014). Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı ve Tutumlarının Belirlenmesi. HSP, 1(2), 23-31.
2. Kozier, B. (2004). Historical and Contemporary Nursing Practice. Fundamental of Nursing. Seventh Edition., London on: Pearson Education, 3-17.
3. Karaçam, Z. (2016). Türkiye'de Profesyonel Bir Disiplin Olarak Ebeklik Mesleğinin Durumu: Yasal Düzenlemeler, Eğitim ve Araştırma. Lokman Hekim Dergisi, 6(3), 128-136.
4. Karadaş, C., Özdemir, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 30-39.
5. Campasi, J., Finn, K. (2011). Does active learning improve students' knowledge of and attitudes toward research methods?. Journal of College Science Teaching, 40(4), 38-45.
6. Aydın, Y., Adıgüzel, A., Topal, E.A. (2015). Ebe ve Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. J Hum Rhythm, 1(4), 168-175.
7. Güner, S., Yurdakul, M., Yetim, N. (2015). Türkiye'de Ebeklik Mesleğinin Sorunlarına Akademik Bakışı Yansıtan Nitel Bir Çalışma. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 5, 80-7. <https://doi.org/10.5961/jhes.2015.111>
8. Çankaya, s., Nur Kaynar, B., Çöker, G., Alp, M., Döndür Acar, E., Bayrambey, Z., Yiğit, H., Akbaş, F. (2018). Ebelerin Araştırma Yapma ve Araştırma Sonuçlarını Bakımda Kullanma ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. ACU Sağlık Bil Derg., 9(2), 177-184.
9. Karabrahimoğlu, A., Karaoğlu, Nazan. (2018). Tıp Öğrencilerinin İstatistik ve Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı ve Tutumları. SDÜ Tıp Fak Derg., 25(4), 420-428 [doi:10.17343/sdu.tfd.419148](https://doi.org/10.17343/sdu.tfd.419148).
10. Köklü, N. (1992). Araştırmaya Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Eğitim ve Bilim, 16(86), 27-36.
11. Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Yönetimi, 3(4), 453-64.
12. Kes, D., Şahin, Ö.Ö. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı ve Tutumlarının Belirlenmesi. Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 4, 68-78.
13. Unver, S., Semerci, R., Ozkan, Z., Avcıbaşı, I. (2017). Attitude of nursing students toward scientific research: a cross sectional study in Turkey. JNR, 1-5.
14. Halabi, J.O. (2016). Attitudes of Saudi nursing students toward nursing research. Saudi J Health Sci., 5, 118-24.

15. Çınar Yücel, Ş., Kocaçal Güler, E., Eşer, İ., Khorshid, L. (2011). İki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin algılama durumlarının karşılaştırılması. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 27, 3, 1-8.
16. Carlson, C.L., Plonczynski, D.J. (2008). Has the barrier scale changed nursing practice. Integrated review. Journal of Advanced Nursing, 63, 322-333.
17. Al Furaikh, S.S., Al Omairi, B.E., Ganapathy, T. (2017). A cross-sectional survey on nursing students' attitude towards research. J Health Spec.,5, 185-91.
18. Ünsar, S., Kostak, M.A., Kurt, S., Erol, Ö. (2011). Hemşirelerin kendini gerçekleştirme düzeyleri ve etkileyen etmenler. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 4(1), 2-6.
19. Yılmaz, K., Çokluk, Ö. (2010). Fen-Edebiyat Fakültesi Mezunlarının Araştırma Kaygı Düzeyleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10(1), 1-9.
20. Gerçek, E., Okursoy, A., Dal, N. (2016). Awareness and attitudes of Turkish nursing students towards research and development in nursing. Nurse Education Today, 46, 50-56.
21. Baltacı, N., Tülek, Deniz H. (2019). Öğrencilerin Araştırmaya Yönelik Kaygıları, Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Durumları ve Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Samsun Sağlık Bil Der., 4(2), 60-68.
22. Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. YYUEFD, 5(2), 179-208.